

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ТОВ

«Академія інноваційного розвитку

освіти»

04 січня 2026 р.

Олена ГРОМСЬКА

Програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти

**СУПЕРВІЗІЯ: АНДРАГОГІЧНИЙ ПІДХІД ТА ПРАКТИЧНІ КЕЙСИ
ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДТРИМКИ ПЕДАГОГІВ**

Розробники освітньої програми підвищення кваліфікації педагогічних кадрів: ТОВ «Академія інноваційного розвитку освіти» (Громська О. І., директор «Академія інноваційного розвитку освіти»; Серік О. В., вчитель біології вищої категорії, вчитель-методист Комунального закладу «Чугуївський ліцей № 2» Чугуївської міської ради Харківської області, тренер НУШ при КВНЗ «ХАНО», сертифікований тренер «Академії інноваційного розвитку освіти».

Напрямок підвищення кваліфікації: підготовка надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підготовки (підвищення кваліфікації) надавачів послуг з професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері загальної середньої освіти (наказ МОН України від 13.09.2024 № 1311).

Термін дії програми: з 04.01.26 до 04.01.2031 року.

Рецензенти:

Пушкарьова Тамара, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, автор і науковий керівник педагогічної технології «Росток» й освітньої інновації «Академія інноваційного розвитку освіти», головний науковий співробітник відділу STEM-освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Пастухова Валентина, консультант КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Чугуївської міської ради», експерт-супервізор, що залучається до проведення сертифікації вчителів, тренер НУШ, супервізор початкової та базової середньої освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: У Законах України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» задекларовані поняття професійного розвитку педагогічних працівників (ст. 59 ЗУ «Про освіту»), надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) (п. 2 ст. 54 «Про повну загальну середню освіту») закладені основи для створення умов щодо розбудови інституту супервізії в Україні.

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо набуття (вдосконалення) компетентностей із здійснення супервізії у сфері загальної середньої освіти є універсальною і може охоплювати підготовку супервізорів для трьох рівнів освіти: початкової, базової та профільної середньої освіти враховуючи специфіку відповідних професійних і освітніх стандартів.

Програму розроблено з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988; відповідно до Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії), затвердженого наказом МОН від 14.06.2024 № 855 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2024 за № 1201/42546; постанови Кабінету Міністрів України від 05 липня 2024 року № 796 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа (далі — НУШ)» у 2024 році»; професійного стандарту за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Мінекономіки України від 17.09.2021 р. № 568-21 та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.

Цільова група: керівники, заступники керівників і вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання, 7-9 класи) та беруть участь у реалізації державного стандарту профільної середньої освіти у 2026/27 навчальному році в пілотних (10) класах.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС)

Особливості реалізації програми:

- варіативність тривалості програми: інтенсивна (короткостроковий курс – 2 тижні, з інтенсивним графіком навчання);
- реалізація програми потребує залучення викладачів, які пройшли попередню методичну або тренерську підготовку за змістом програми (за потреби — участь у тренінгах для тренерів).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна, мережева).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток фахівців у сфері загальної середньої освіти, які здійснюють комплекс заходів з надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії).

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглиблення й розширення знань фахівців щодо нормативно-правового та організаційно-методичного забезпечення супервізії;
- поглиблення й розширення знань з теорії й практики супервізії у загальній середній освіті;
- формування та розвиток професійних умінь і навичок із здійснення супервізії, зокрема, проєктування та реалізації циклу супервізії, вибору ефективних форм і методів супервізії, узагальнення й верифікації результатів та ін.;
- активізація розвитку значущих професійних якостей фахівців, у тому числі мотивації до професійного самовдосконалення, саморегуляції та рефлексії.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- Д1. Здатність до навчання впродовж життя;
- Д1.1. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег;
- Д1.2. Здатність надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку;
- Д1.3. Здатність до інноваційної діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

- знання й розуміння: нормативно-правового та організаційно-методичного забезпечення, теорії та практики супервізії у загальній середній освіті;
- уміння: проєктування та реалізації циклу супервізії, вибору ефективних форм і методів супервізії, узагальнення й верифікації результатів;
- ціннісне ставлення до здійснення супервізії, професійного самовдосконалення та саморозвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

- навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з обов'язковою участю слухачів з можливістю самооцінювання і зворотного зв'язку через Google Forms;
- самостійна робота передбачає опрацювання навчального матеріалу лекційних занять, підготовку до практичних занять, а також самостійне

опрацювання додаткового матеріалу до окремих змістових модулів або тем у вільний від аудиторних занять час;

— виконання практичних завдань/кейсів (10 балів): розробка проєкту індивідуального плану супервізії (5 балів); аналіз та вирішення практичного кейсу (моделювання супервізійної зустрічі) (5 балів) за допомогою чек-листів, які надсилаються слухачам на електронну пошту.

Критерії оцінювання практичних завдань:

повнота: відповідність завдання нормативним вимогам Порядку здійснення супервізії (0 або 1 балів);

обґрунтованість: вибір методів та форм супервізії відповідно до запиту педагога (0 або 1 балів);

етичність: дотримання принципів конфіденційності, партнерства та андрагогічного підходу (0 або 1 балів);

практична цінність: можливість застосування розроблених матеріалів у реальній діяльності (0 або 1 балів);

саморефлексія (0 або 1 балів).

— Підсумкове тестування (20 балів): перевірка знань нормативно-правової бази та теоретичних аспектів супервізії через Google Forms.

Критерії оцінювання підсумкового тестування:

12 завдань з вибором однієї правильної відповіді (0 або 1);

2 завдання на встановлення відповідності (0,1,2,3 або 4);

Результати відображаються за накопичувальною системою:

26 – 30 балів – високий рівень компетентності;

21 – 25 балів – достатній рівень компетентності;

15 – 20 балів – базовий рівень компетентності;

менше 15 балів – програма не засвоєна.

Умовою отримання документа про підвищення кваліфікації – це відсоток успішності (правильно виконаних завдань) не менше 80 % (21 бал) за всі види робіт.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації, який буде видано слухачам за результатами виконання програми відповідно до вимог постанови КМУ № 800.

Вартість – 1200 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є розробка проєкту індивідуального плану супервізії, аналіз та вирішення практичного кейсу (моделювання супервізійної зустрічі).

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу над проектом, підготовку до практичних занять, а також самостійне опрацювання додаткового матеріалу до окремих змістових модулів відповідно до змісту програми.

Підсумковими заходами є захист проекту, розробка практичного кейсу з моделювання супервізійної зустрічі, тестування відповідно до змісту програми.

Зміст програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 14 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 20 балів. Прохідний бал — 21 або 80 % за всі види робіт. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво / сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 8 год — лекційні заняття, 16 год — практична робота, 5 год — самостійна робота, 1 год — підсумкові заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Підсумковий тест	Усього
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ					
Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії	2	2	1	-	5
Тема 1.2. Андрагогічний підхід у супервізії	2	2	-	-	4
Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора	2	2	1	-	5
Разом за модулем	6	6	2	-	14

МОДУЛЬ 2. СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ						
Тема 2.1. Принципи, методи та форми супервізії	2	2	-	-	4	
Тема 2.2. Процедура організації здійснення супервізії	-	4	1	-	5	
Тема 2.3. Документальне забезпечення супервізії	-	4	2	-	6	
Разом за модулем	2	10	3	-	15	
Підсумкові заходи				1	1	
Усього	8	16	5	1	30	

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СУПЕРВІЗІЇ У ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Тема 1.1. Теоретичні, нормативно-правові та ціннісні засади супервізії

Огляд законодавства, що регулює супервізію в освіті. Сутність супервізії, її цілі, функції та завдання. Супервізор та супервізант. Особливості взаємодії супервізора і супервізанта на основі цінностей НУШ. Сфери підтримки, партнерство, стилі взаємодії. Теорія і практика супервізії в освіті України. Міжнародний досвід здійснення супервізії. Переваги та виклики впровадження супервізії у загальній середній освіті в Україні в умовах сьогодення.

Тема 1.2. Андрагогічний підхід в супервізії

Основні положення сучасної андрагогіки. Супервізія крізь призму принципів андрагогіки (розуміння потреб дорослих, стимулювання до

саморозвитку тощо). Врахування андрагогічного підходу під час роботи із супервізантами; самостійність, опора на особистий та професійний досвід, індивідуалізація, системність, елективність, актуалізація результатів навчання, професійна підтримка, розвиток освітніх потреб.

Тема 1.3. Професійна компетентність супервізора

Характеристика цінностей супервізора (загальнолюдські, професійні, демократичні). Супервізор як лідер освітніх змін. Професійні та особистісні якості супервізора. Ключові компетентності супервізора. Особливості взаємодії супервізора та супервізованого. Професійний розвиток та саморозвиток супервізора.

МОДУЛЬ 2. СУПЕРВІЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Тема 2.1. Принципи, методи та форми супервізії

Принципи супервізії: людиноцентризм, доступність, відповідальність, академічна доброчесність, академічна свобода, добровільність, об'єктивність, гуманізм, демократизм, сприяння навчанню впродовж життя. Методи супервізії, які добираються відповідно до конкретної ситуації та етапу здійснення супервізії: бесіда (діалог), консультування, спостереження, опитування, самооцінювання, аналіз документів. Форми організації та проведення супервізії (за способом організації: очна, очно-дистанційна, дистанційна; за кількістю учасників: індивідуальна і групова).

Тема 2.2. Процедура організації і здійснення супервізії

Цикл супервізії. Три етапи циклу супервізії: підготовчий, основний, заключний. Підготовчий етап (забезпечення умов для здійснення супервізії/-й): самооцінювання професійної діяльності супервізантом, визначення напрямів професійного розвитку чи педагогічних проблем; формування плану та графіку здійснення циклу супервізії; вибір форм і методів здійснення супервізії. Основний етап (здійснення супервізійної/-их сесіїУ-й): реалізація плану здійснення супервізії за узгодженим графіком; коригування плану здійснення циклу супервізії та графіка (за потребою). Заключний етап (узагальнення, верифікація результатів): анкетування супервізора для отримання зворотного зв'язку та подальшого планування заходів з надання професійної підтримки та допомоги (за потребою); складання супервізором документації за результатами циклу супервізії; звіт про здійснення супервізії.

Тема 2.3. Документальне забезпечення супервізії

Орієнтовні зразки документів для здійснення супервізії: запит на проведення супервізії; договір з проведення супервізії; план-графік проведення супервізії; акт здачі-приймання наданих послуг супервізії; звіт про проведення супервізії, свідоцтво про проходження супервізії.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

- розробка проєкту індивідуального плану супервізії;
- аналіз та вирішення практичного кейсу (моделювання супервізійної зустрічі);
- виконання рефлексійних анкети / опитування / самооцінювання;
- робота з нормативними документами.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

- питання для повторення і узагальнення теоретичних, нормативно-правових та ціннісних засад супервізії;
- поглиблене вивчення професійної компетентності супервізора;
- як застосувати певні методики або підходи в організації і здійснення супервізії;
- ознайомлення з додатковими джерелами (науковими статтями, законодавчими актами, методичними рекомендаціями) щодо документального забезпечення супервізії.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» (зі змінами № 3143-IX від 10.06.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19 лютого 2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>
4. Порядок надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії): наказ МОН від 14.06.2024 № 855 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 06 серпня 2024 р. за №1201/42546). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1201-24#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1190-2018-%D0%BF#Text>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/672-2020-%D0%BF#Text>
7. Про анкету самооцінювання: наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-anketu-samoocinyuvannya/>

Основна література

1. Венгловська О., Гладкова Г., Новик І. Методичні рекомендації щодо надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії). УІРО, 2024. URL: <https://uied.org.ua/metodychni-rekomendacziyi-shhodo-nadannya-profesijnoyi-pidtrymky-ta-dopomogy-pedagogichnym-praczivnykam-zdijsnennya-superviziyi/>
2. Мушкевич М. І. Супервізія: навч. посіб. (до курсу «Супервізія») / Мирослава Іванівна Мушкевич. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 188 с.
3. Новик І., Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. URL: <https://uied.org.ua/pidgotovka-supervisoriv-dlya-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osvity-komplekt-navchalno-metodychnogo-zabezpechennja/>
4. Новик І., Венгловська О. Наставництво: професійна підтримка та розвиток педагогів. Київ. УІРО. 2023. 111 с.
5. Супервізія як стратегія покращення якості викладання. Порадник для супервізорів (наставників). 2018. URL: https://cprpploz.at.ua/poradnik_dlja_supervisoriv.pdf
6. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів (порадник для супервізорів (наставників). 2018. URL: <http://barna-consult.com/wp-content/uploads/2021/10/Superviziya-Poradnyk-VF-Krok-za-krokom.pdf>
7. Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик та ін.; за заг. ред. І. Новик. Київ: УІРО, 2024. URL: <https://uied.org.ua/uchytelskyj-apgrejd-samoocinyuvannya-profesijnoyi-diyalnosti/>

Додаткова література

1. Астремська І. В. Прикладні методики та основи супервізії в соціальній роботі. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/index.php?m=2&b=348>
2. Підготовка педагогічного персоналу до роботи з дорослими у закладах формальної і неформальної освіти: анотований бібліографічний покажчик / Укл.: Аніщенко О. В. та ін. Київ: ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 282 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733444/1/Pokazhchyk_2022.pdf
3. Рамка безперервного професійного розвитку вчителів. URL: <https://ngschoolteacher.wixsite.com/cpdinsett/cpd-framework>
4. Рівний рівному. Посібник для менторів. URL: <https://insha-osvita.org/wp-content/uploads/2020/12/Handbook-PeerToPeerUKR.pdf>
5. Торп С., Кліффорд Дж. Коучинг. Посібник для тренерів та менторів. URL: <http://surl.li/xluqnn>